

OSOBNÍ KNIHOVNY NÁRODNÍHO MUZEA – CENNÝ ZDROJ INFORMACÍ K DĚJINÁM KNIŽNÍ KULTURY 19. A POČÁTKU 20. STOLETÍ

Jaroslava Kašparová (Praha)

Personal Libraries in the National Museum – a Valuable Source of Information on the History of Book Culture in the 19th Century and the Early 20th Century

Abstract: Book collections from the 19th century and the first half of the 20th century preserved in the NM are among the richest and most interesting book collections of the Czech Republic. Research into personal book collections of the NM within the NAKI project (2012–2015), including besides the historical book collection also books from the 19th and 20th centuries, has provided valuable information on the history of the entire book culture. The PROVENIO database is an important source of information and knowledge in terms of book owners and ownership provenance, library history, bibliophilia and the reception by readers, as well as the history of book binding, book publishing houses and book trade of the given period.

Keywords: National Museum – PROVENIO research plan – book provenance – personal book collections – history of book culture in the 19th and 20th centuries

PROVENIO – Databáze vlastníků historických a moderních knižních sbírek a provenienčních záznamů v knihách Knihovny Národního muzea vznikla v rámci projektu Knihovny Národního muzea PROVENIO: Metodika výzkumu knižních proveniencí, realizovaného v letech 2012–2015.¹ Databáze vlastníků a knižních celků je schopna poskytnout odborným uživatelům textově-obrazové informace v rámci evidence jednotlivých knižních exemplářů i v rámci autoritních provenienčních hesel k nim se vztahujících. Podle možností jednotlivých oddělení Knihovny Národního muzea (dále KNM) je stále doplňována a korigována.²

Osobní knižní sbírky a jejich majitelé

Vzhledem k tomu, že knižní fond KNM (a vlastně i některých dalších složek Národního muzea) je, jak je známo, jedním z nejbohatších a nejzajímavějších fondů v zemi, pokud jde o sbírky 19. a první poloviny 20. století, může se databáze stát významným informačním pramenem pro celé dějiny knižní kultury daného období. Řešitelé projektu zmapovali situaci v dochování, evidenci a zpracování jednotlivých osobních knihoven a kniž-

ních celků KNM a částečně i Národního muzea.³ Vypovídací hodnota řady knižních sbírek je zajímavá z hlediska knižní historie i proto, že k většině z nich existují písemné osobní pozůstalosti (uložené převážně v Památku národního písemnictví) a také osobní sbírky různých osobních či sběratelských předmětů (uložené v Národním muzeu i mimo něj). Osud odkázaných či darovaných knižních sbírek býval mnohdy různě komplikovaný i dramatický, knižní odkazy a dary se mohly uskutečnit formou jednorázového předávacího aktu, ale i formou několika, neztřídká časově vzdálených, předání, realizovány mohly být za života i po smrti vlastníka, osobně či prostřednictvím jiné osoby (jiných osob), přijít mohly do jedné a téže instituce, nebo do institucí různých (jak domácích, tak zahraničních). Také forma rozptýlení těchto knižních celků mohla být různá a odehrávat se podle různých zvyklostí té či oné instituce (vybraná část knižní sbírky mohla např. zůstat jako celek pohromadě na jedné předem určené signatuře, další část pak mohla být tematicky či jinak rozptýlena do knižního fondu).⁴ Některým z rozptýlených osobních knižních sbírek věnovali řešitelé bližší pozornost, s vědomím toho, že řadu z nich bude těžké či nemožné rekonstruovat (ne vždy k přijatým knihám existuje jejich akviziční soupis).⁵

¹ Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) č. DF12P01OVV023 (PROVENIO: Metodika výzkumu knižních proveniencí).

² PROVENIO. Databáze vlastníků historických a moderních knižních sbírek a provenienčních záznamů v knihách. Knihovna Národního muzea [online]. Knihovna Národního muzea. [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.provenio.net/index.php/cz/>.

³ EX LIBRIS... EX BIBLIOTHECA... 2015, jeden z hlavních výstupů projektu mapující dosud známé provenienční celky v Knihovně a některých dalších detašovaných knihovnách NM, a katalog výstavy – viz KAŠPAROVÁ – ŠÍPEK 2015.

⁴ Např. osobní knihovna Hanuše Jelínka (podrobněji viz EX LIBRIS... EX BIBLIOTHECA... 2015, s. 152–154 a KAŠPAROVÁ 2016, s. 43–50), osobní knihovna Jaroslava a Hany Kvapilových nebo herečky Marie Hübnerové (knihy byly zařazeny jak do základního fondu Knihovny NM pod sign. Kvapil či Hübnerová, ale také do knihovny Divadelního ústavu NM (EX LIBRIS... EX BIBLIOTHECA... 2015, s. 166–167 a s. 148–149).

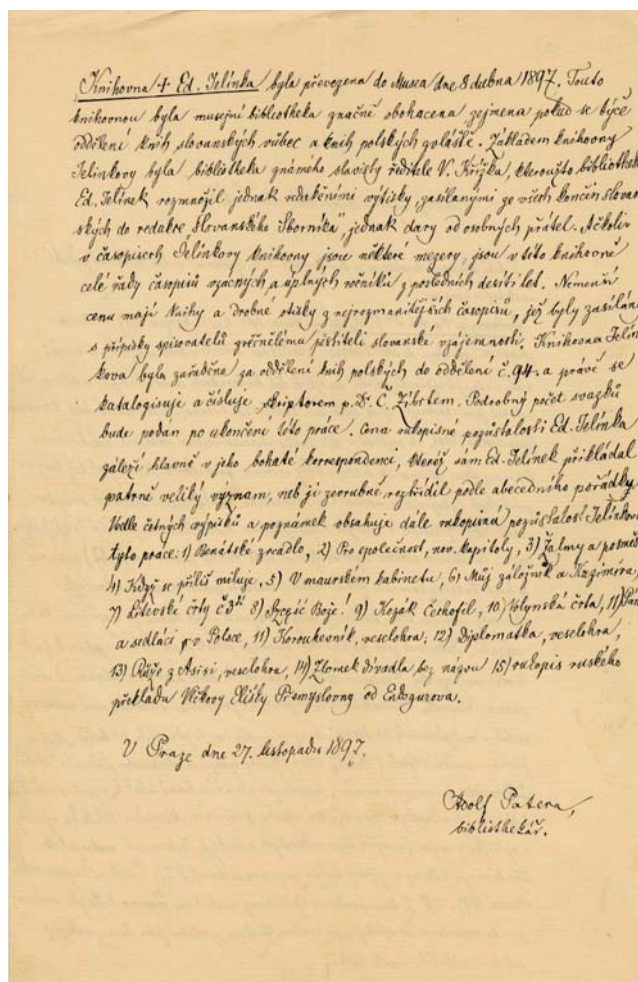
⁵ Přírůstkové knihy knižní odkaz nebo dar evidují, buď souhrnně, nebo konkrétně formou stručného seznamu jednotlivých knih (pro období druhé poloviny 19. století to jsou zprávy v Časopisu Českého muzea). Informace o vlastníkově a předávajícím mohou zachycovat dokumenty Archivu NM. Situace evidence knižních akvizic po r. 1950 je však složitější, přírůstkové knihy původní majitele přestaly evidovat a knihy byly adjustovány často ad hoc, bez ohledu na jejich vlastnický původ.

Z rozptýlených osobních knihoven 19. a počátku 20. století byla mj. částečně zpracována knihovna žurnalisty Viléma Gablera (1821–1897),⁶ překladatele Antonína Pikharta (1861–1909)⁷ či historika Josefa Svátka (1835–1897).⁸ Existují však další knižní celky, jež by si zasloužily bližší výzkum – např. společná osobní knihovna bratří Aloise a Viléma Mrštíků,⁹ knihovna operní pěvkyně a spisovatelky Marie Calmy-Veselé (1881–1966)¹⁰ nebo knižní sbírka v Čechách dnes již takřka neznámého publicisty, překladatele a prozaika Edvarda Jelínka,¹¹ významného polonisty, propagátora polsko-českých vztahů a vydavatele časopisu *Slovanský sborník*¹² aj.

Edvard Jelínek (1855–1897)

V souvislosti s provenienčním výzkumem osobních knihoven 19. století bych právě na příkladu rešeršního výzkumu osobní pozůstalosti Edvarda Jelínka chtěla ukázat, jak inspirativní může být pátrání po osudech knih jednotlivců. Výsledkem bývají často jen dílčí či kusé informace, které však ve spojitosti s dalšími poznatky mohou příjemně překvapit (zejména máme-li k dispozici archivní materiály vztahující se k dané osobě, informace o její biografii, profesních aktivitách, společenských kontaktech apod.). Výzkum Jelínkovy knihovny, zatím částečný, přinesl řadu zajímavých informací nejen k majitelově knižní sbírce, Jelínkově biografii a profesní činnosti, ale přivedl mě také na stopu několika dalších „skrytých“ knižních celků, jejichž majitelé vlastnili rovněž zajímavé knižní tituly, jež se dnes nacházejí v knižním fondu Národního muzea, popř. v jiných institucích.

Jelínkovu knihovnu a pozůstalost předal do Národního muzea bratr Viktor Jelínek¹³ tajemníku Fr. Kvapilovi a muzejnímu bibliotekáři Adolfu Paterovi. Knihy byly převezeny do muzea 8. dubna roku 1897. Část knih měla připadnout KNM a část knih Jelínek daroval Bibliotece Jagiellońskiej v Krakově (viz dále). V Národním muzeu byl Jelínkův knižní fond čítající přes 2 000 svazků knih předán ke katalogizaci Čeňku Zibrtovi.¹⁴

Obr. 1. Zápis v Archivu NM o předání Jelínkovy knihovny (RNM kart. 47, 1897, č. 2164, 1v).

Knihy, mezi nimi též vlastní Jelínkova díla, byly v Národním muzeu označeny razítkem „Z knih Edvarda Jelínka“ a tematicky zařazeny, tedy rozptýleny, do základního fondu

⁶ Ke knihovně Viléma Gablera viz PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/authorities/42471>, EX LIBRIS... EX BIBLIOTHECA... 2015, s. 134–135 a MĚŘIČKA 2016.

⁷ Viz PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/authorities/38364>, EX LIBRIS... EX BIBLIOTHECA... 2015, s. 199–200 a MRKVOVÁ 2014.

⁸ Ke Svátkově knihovně: JELÍNKOVÁ 2016 a PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/authorities/42499>.

⁹ K literární pozůstalosti brň Mrštíků v Literárním archivu PNP viz BADATELNA EU: <http://www.badatelna.eu/fond/2444/zakladni-informace/>.

¹⁰ Knižní pozůstalost po Marii Calmě-Veselé byla získána odkazem v r. 1966 (740 svazků knih je rozptýleno v základním fondu Knihovny NM). Hudební pozůstalost Calmy-Veselé je v Českém muzeu hudby v Praze, literární a umělecká pozůstalost v Literárním archivu a v Uměleckých sbírkách PNP – viz BADATELNA EU: <http://www.badatelna.eu/fond/2467/zakladni-informace/>. Srov. též PROVENIO DATABÁZE: <http://provenio.net/authorities/42543>.

¹¹ Narodil se v Praze v rodině litografa Josefa Jelínka (1815–1873) a jeho manželky Karoliny, rozené Strakové (1823–1876), jako mladší ze dvou synů, pokřtěn jako Edvard Carl Gelinek; zemřel v 42 letech na tuberkulózu plic. Byl svobodný a pracoval jako adjunkt městské statistické kanceláře. K Ed. Jelínkovi srov. FORST 1993, s. 488–490; OSN 13, s. 204–206; PROVENIO DATABÁZE: <http://provenio.net/authorities/42173> a EX LIBRIS... EX BIBLIOTHECA... 2015, s. 152.

¹² Jelínek vydával v Praze u J. Otty v letech 1881–1887 časopis *Slovanský sborník statí z oboru národopisu, kulturní historie a dějin literárního i společenského života*. Polské veřejnosti je osobnost Jelínka známější a jeho snahy o rozvoj česko-polských vztahů jsou oceňovány více než u nás. Již r. 1897 byla umístěna v polských Západních Tatrách nedaleko Zakopaného, „na místě, kde při svých návštěvách v Zakopaném nejráději meškával“ (v Dolinie Strążyckiej na tzv. Skale Jelínka), kovová pamětní deska (doplněna později Jelínkovou bystou). Slavnosti se zúčastnilo 700 lidí, za Polsko měl projev kněz Antoni Ziebur, za českou stranu prof. Adolf Černý. K tomu více HLAS NÁRODA 1897a). K Jelínkovi polonofilovi JAROSZEWICZ-KLEINDIENST 1968 (s úplnou bibliografií Jelínkových beletristických i odborných prací).

¹³ Starší bratr Viktor Jelínek (1850–1913) žil v Praze a pracoval jako úředník Buštěhradské dráhy.

¹⁴ V Archivu NM jsou dochovány archiválie o převzetí Jelínkovy knihovny prostřednictvím bratra Viktora a zpráva o její katalogizaci. Dokumenty evidují též další dary – fotografie, rytiny, mince, mapy, medailony a drobné předměty; mezi nimi byla např. „figurka jesuity z plechu černě lakovaná, již r. 1848 užívalo se na Litomyšlsku ku zhasinání svící“ nebo „zlaté péro, věnované... r. 1891 od Polek v Praze ze združujících, s nápisem: U pomínek od Polek v Praze 1891“. Viz RNM 47/1897, č. 2164, 1v (popis knihovny Jelínkovy) a RNM 47/1897, č. 631, č. 696 (též informace o knihovně) a též RNM 47/1897, č. 634, 635, 816. K odkazu i darům viz též ČČM 1897, sv. 3, s. 300, 302, 303, sv. 5, s. 487, 492–493, 495 (ke knižním darům, které předal Jelínek již dříve, viz tamtéž, sv. 2, s. 198 a 201).

KNM. Knižní sbírka obsahovala také rukopisy (původně 11 rukopisů, 6 z nich bylo muzeem později předáno do Literárního archivu PNP).¹⁵ Značná část knih (polské a jiné slovanské literatury, filologie, historie Slovanů aj.) byla postavena na signaturu 94, některé knihy byly vybrány do sbírky „Obrození“ (zatím zjištěny a popsány 4 knihy),¹⁶ dva tisky s rukopisnými doplňky byly zařazeny do fondu starých tisků.¹⁷ S Jelínkem jsou spjaty i knižní dedikace, tedy exempláře Jelínkových děl s rukopisným autorským věnováním, jež se nacházejí v osobních knihovnách známých intelektuálů: 5 knih bylo např. nalezeno v Zeyerově osobní knihovně¹⁸ a další v osobní knihovně Josefa Thomayera a Josefa Hlávky.¹⁹

Osobní pozůstalost Jelínkova se dnes nachází v Literárním archivu Památníku národního písemnictví, tvoří ji 25 kartónů z let 1862–1897 a je zpracována.²⁰ Korespondence se vztahuje především k rozsáhlým stykům s polskými spisovateli a kulturními pracovníky a Jelínkovy vlastní rukopisy jsou dokladem činnosti beletristické i kulturně historických studií v Polsku. Je tu i velké množství materiálu týkajícího se kromě Polska také starých Slovanů a jihoslovanských národů.

Za svého života daroval Edvard Jelínek značný počet knih do Biblioteki Jagiellońskiej v Krakově, s jejímž ředitelem Karlem Estreicherem (1827–1908) ho pojilo vřelé přátelství. Bylo to r. 1894 (dar 167 českých děl v 212 sv. a 19 sv. časopisů), r. 1895 (dar 75 českých děl v 76 sv. a 11 sv. časopisů). V r. 1897 odkazem v závěti z 16. 9. 1895 získala Biblioteka Jagiellońska knižní sbírku bohemik, mj. řadu překladů polské literatury do češtiny (650 děl v 1100 sv., dublety byly poslány do Biblioteki Ossolińskich ve Lvově).²¹ V Literárním archivu Památníku národního písemnictví se v Jelínkově pozůstalosti dochoval vlastnoručně psaný seznam knih a časopisů zaslaných do Krakova (*Seznam knih zaslaných mým prostřednictvím Jagielloňské knihovně v Krakově pro oddělení české*).²² Tento číslovaný soupis čítající celkem 572 položek (sešit, do něhož jsou vloženy další,

nečíslované listy obsahující další, již nečíslované tituly) uvádí, že 12. dubna 1894 bylo odesláno do Krakova 284 knih. U položky 479 je červenou pastelkou poznámka, že „Až do č. 479 vypraveno do Krakova 2/6 1894“. Je samozřejmě otázkou, kolik knih se skutečně do Krakova dostalo, neboť krakovský odkaz r. 1897 putoval do Polska přes Národní muzeum²³ (mělo to být 5 beden knih, které přijal ředitel bibliotéky Estreicher 5. června 1897 a za něž písemně poděkoval vykonavateli závěti p. Viktoru Jelínkovi).²⁴ Lístkový katalog krakovské knihovny u darovaných titulů (často jsou to vlastní práce Jelínkovy) jméno dárce většinou zachycuje (např. „*Dar Jelinka*“, „*od E. Jelinka*“, „*Dar autora*“ nebo „*z legatu s' p. Edwarda Jelinka*“ apod.).²⁵

Na základě výzkumu knih Edvarda Jelínka byla ve fondu KNM rozkryta celá síť vlastnických propletenců a řetězců souvisejících s jeho knižní sbírkou. Celkem náhodně byla objevena kniha z majetku Edvardova dědečka **Františka Jelínka**, jež upozornila na existenci zbytků cenné knihovny tohoto litomyšlského obrozence. Od Edvarda vedou nitky i k Františkovu synovi **Josefu Jelínkovi**, otci Edvarda, známému pražskému litografu, který měl ke knihám a knižní kultuře také velmi blízko, a k osobě **Václava Křížka**, vlastenecky zaměřenému pedagogovi, znalci jihoslovanských jazyků, asistentu Archivu Muzea Království českého, řediteli reálného gymnázia v Táboře, politikovi a organizátorovi kulturního života, autorovi historických a jazykovědných spisů.

František Jelínek (1783–1856)

Syn Václava Jelínka usazeného v Hrochově Týnci byl řeznickým mistrem a radním v Litomyšli. Katolický měšťan, regionální kronikář,²⁶ zapálený vlastenec a sběratel starých listin (během 25letých sběratelských aktivit shromáždil bohatou sbírku originálů i přepisů, týkajících se hlavně dějin Litomyšle a okolních měst)²⁷ vstoupil do historie jako autor

¹⁵ Viz BARTOŠ 1926–1927, č. 121, 190, 814, 1111, 1388, 2497 (dnes v Literárním archivu PNP), č. 51, 1772, 2537, 2538, 2562 (v oddělení rukopisů a starých tisků KNM).

¹⁶ KNM, oddělení knižní kultury, fond Obrození 4 tisky: sign. 9 B 91 (PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/documents/34156>), sign. 5 E 40 (PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/documents/33991>), sign. 7 D 57 (PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/documents/38825>), sign. 5 C 1/21 (PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/documents/35292>).

¹⁷ KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, sign. 63 A 5 (PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/documents/34199>, *Dějiny národů slovanských*) a sign. 63 A 6 (PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/documents/34200>, *Dějiny světa 454–1389*, tři svazky excerpt a výstřižků glosovaných rukopisnými poznámkami) – viz JELÍNEK 1870–1897.

¹⁸ V Zeyerově knihovně se dochovalo 5 tisků, vlastních děl Jelínka, s rukopisným autorským věnováním Zeyerovi. Viz PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/documents/30527>, <http://opac.nm.cz/documents/30591>, <http://opac.nm.cz/documents/30396>, <http://opac.nm.cz/documents/30526> a <http://opac.nm.cz/documents/30587>.

¹⁹ Oběma daroval podobně jako Zeyerovi soubor svých krátkých próz *Nahodilosti* (KNM, oddělení základní knihovny, sign. Thomayer VII 566 a sign. 84 h 97) – viz JELÍNEK 1895.

²⁰ K literární pozůstalosti Edvarda Jelínka v Literárním archivu PNP viz BADATELNA EU: <http://www.badatelna.eu/fond/2965/zakladni-informace/>.

²¹ Viz BERBELICKI 1959, s. 76–78. Dary z r. 1894 a 1895 potvrzují rovněž Księgi akcesyjne uložené v Archiwum Biblioteki Jagiellońskiej (za informací srdečně děkuji dr. Anně Sobaňské z krakovské Biblioteki Jagiellońskiej). O knižním daru do Krakova též ZLATÁ PRAHA 1896–1897 a HLAS NÁRODA 1897b).

²² Viz LA PNP 656. Viz též BADATELNA EU: <http://badatelna.eu/fond/2965/zaznam/531063>.

²³ Srov. RNM 47/1897, č. 631 (tajemník Kvapil a bibliotekář Patera prohlásili, že přijali „pro bibliotéku Musea království Českého, jakož i pro bibliotéku Jagielloňskou v Krakově veškeré knihy, rukopisy a korespondence, jež byl p. Edvard Jelínek závěti svou těmto dvěma ústavům odkázal“).

²⁴ Srov. HLAS NÁRODA 1897b.

²⁵ Srov. BIBLIOTEKA JAGIELLOŃSKA.

²⁶ K Fr. Jelínkovi: ROČEK 1926, s. 35 (Roček zmiňuje též Františkova otce Václava Jelínka, který měl ve městě r. 1724 hospodu, a další osoby jménem Jelínek, mezi nimi tři učitele v 18. a 19. století – ROČEK 1926, s. 70, 200–202); OSOBNOSTI REGIONU.CZ: <http://www.osobnostiregionu.cz/component/osobnosti/2001>; OSOBNOSTI CHRUDIMSKAa: <http://www.knihovna-cr.cz/osobnosti-chrudimska/jelinek-frantisek>; HROCHŮV TÝNEC: <http://www.hrochuvtyneec.cz/mesto-a-okoli/historie/>; OSN 13, s. 202.

²⁷ Jeho archivní a patrně i knižní sbírky po jeho smrti údajně koupil klášter augustiniánů ve Starém Brně (informaci v Ottově slovníku naučném bude třeba ještě ověřit).

Obr. 2. Portrét Františka Jelínka, zachycený z pravého poloprofilu. V pozadí knihy, mj. i dva díly *Historie města Litomyšle*, které napsal. Podle originálu z r. 1841 od Ant. Machka František Motyčka. Litomyšl 1937. Olej štětcem. Regionální muzeum v Litomyšli, inv. č. 20A-28.

prvních česky psaných dějin města Litomyšle, které ocenil sám František Palacký.²⁸

Historik-samouk, který měl údajně jen dvě třídy obecné školy a latinsky se naučil sám, vlastnil na svou dobu zjevně zajímavou knihovnu. Tvořila ji převážně bohemikální díla v češtině, latině, němčině (mezi nimi i tisky počátku 17. století), jak o tom svědčí její dochované torzo. Řada knih s Jelínkovými rukopisnými i tištěnými exlibris (často datovanými a zdůrazňujícími jeho příslušnost k městu Litomyšli)²⁹ se dochovala v historickém fondu Moravské zemské knihovny.³⁰ Mezi knihami figuruje např. učebnice litomyšlského rodáka Václava Procházky (1711–1788) *Žáček škol pobožných* vydaná v Praze r. 1755, *Krátký vejťah historie písma svatého* piaristy Alexise a Sancto Andrea (1698–1761) vydaný r. 1765 v Litomyšli, *Hereticum... totiž Otázky kacírské a na ně odpovědi katolické* přeložené z latiny do češtiny

Obr. 3. Žluté tištěné štítkové exlibris Fr. Jelínka v Moravské zemské knihovně.

a vydané v Hradci Králové u Jana Arnolta r. 1625, latinsko-německo-český slovník Kašpara Vusína z r. 1722, gramatika a slovník hebrejštiny saského teologa Christiana Reineccia (1668–1752) z r. 1778 a 1748, pražská vydání německých překladů díla sv. Jana od Kříže (1542–1591) z r. 1729 a díla sv. Terezy z r. 1707, německý překlad díla života španělského řeholníka a kazatele sv. Vincence Ferrerského z pera valencijského dominikána Franciska Gavaldá (1618–1686) vydaný v Chebu v r. 1755, český překlad *Katechismu křesťanského náboženství* jezuita Georga Scherera (1539–1605) vydaný v Praze r. 1612, lipské vydání německého překladu Koldínových *Práv* z r. 1607, Pešínův *Mars Moravicus* z r. 1677 nebo pražské vydání díla Bartoloměje Paprockého *Obora aneb Zahrada v které rozličná stvoření rozmlouvání svá mají* z r. 1602 aj.

²⁸ Viz JELÍNEK, František. *Hystorye města Litomyssle sepsána od Frantisska Geljnka*. W Litomyssli: nákladem a tiskem dědiců Turečkových, 1838–1845.

O jeho vlasteneckém nadšení při vydání *Dějin Litomyšle* viz JELÍNEK 1904, s. 33 („Vždyt' děd můj, František Jelínek, vydávaje u Turečků v Litomyšli ‚werk' historický, jalovici byl nucen prodati, aby za tisk, kolik náleželo, zaplatil“). K jeho činnosti historika viz též NEJEDLÝ 1903, s. 2–3, který uznává, že „dílo toto, třeba zastaralé, je přece nejlepší historické dílo česky psané v první polovici 19. století“, vadí mu však jak „ostře katolické stanovisko Jelínkovo“, tak také to, že se spoluprací s Ant. Bočkem, zemským archivářem Moravy, známým falzátorem listin k dějinám Moravy, dopustil zjevně i řady falzifikací listin týkajících se Litomyšle. Ve sbírce Výtvarného umění Regionálního muzea v Litomyšli se nachází portrét Fr. Jelínka a jeho manželky z r. 1937. Za zpřístupnění srdečně děkuji kurátorce Mgr. Haně Klimešové.

²⁹ Kromě iniciálového razítka „FG“ je to např. „Franc. Gellinek civis Litomisl. die 2. Sept. 1837“, „Gellinek Franz Bürger von Leitomischl 1821“, „Jelínek Franz Leitomischel 1819“, „Ex libris P. F. Jelínek 1859“.

³⁰ Do fondu Moravské zemské knihovny přešly Jelínkovy knihy z Moravského zemského archivu. Za doplňující informace o knihách z majetku rodiny Jelínků velmi děkuji kurátorce knihovny Mgr. Jitce Machové.

Obr. 4. Žluté tištěné štítkové exlibris Fr. Jelínka v KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, sign. V H 38.

Jelínek si také na některé knížky lepil (na přední desku nebo na hřbet) tištěné štítkové exlibris ve žluté nebo zelené barvě (maskaronová kartuš, v ní tiskem „*KNIHOVNA Františka Jelínka V LITOMIŠLI*“ a „*Čís. 1*“). Žlutou variantu tohoto exlibris má na přední desce i rukopisný sborníček česky a německy psaných modliteb z konce 18. století dochovaný v KNM. Úvodní starší rukopisné exlibris uvnitř knihy se jménem zatím neurčeného majitele z rodiny Jelínků – „*Ex Libris Joannes Gelinek, Bohemi Hrochovteinicensi ...*“ – je datováno 15. dubnem roku 1794.³¹ Na rubu mědirytinového frontispisu lze v pravém dolním rohu číst perem psané jméno – „*J Gelinek*“ (písmeno J je škrtnuto; majitel jej patrně při psaní nahradil písmenem G).³² Knížečka se do muzejního fondu dostala spolu s pozůstalostí Edvarda Jelínka (potvrzuje to fialové razítko označující Jelínkovo vlastnictví).

Josef Jelínek (1815–1873)

Litograf, kreslíř a vydavatel se narodil v Litomyšli, žil však převážně s rodinou v Praze, kde r. 1850 získal litografickou koncesi. Byl jedním z prvních vydavatelů českých obrázkových knih, hlavně pro mládež.³³ Jemu mohla patřit česky psaná učebnice počtů *Původní základové k umění početnímu* poděbradského učitele Václava Gotharda Bílého (1751–1806) vydaná v Praze r. 1797, v níž zanechal svůj podpis – „*Joseph Jelinek*“ a „*Exlibris Josephi [Gelinek]*“.³⁴ Podpis „*J Jelinek*“ nacházíme také v knize drobných úvah (tzv. filosofických drobnůstek) Josefa Jaroslava Kaliny (1816–1847), romantického básníka, filologa, sběratele lidové slovesnosti a překladatele, kterou z jeho pozůstalosti připravil a vydal Karel Ladislav Kalina.³⁵ Může se opět jednat o knihu, kterou Josef, Edvardův otec, vlastnil.

Václav Křížek (1833–1881)³⁶

Pedagog, politik, kulturní organizátor a filolog, absolvent Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze (dějepis a klasická i slovanská filologie), zahájil svou kariéru jako gymnaziální profesor ve Varaždínu v Chorvatsku a v Litoměřicích. Roku 1862 byl v Táboře zvolen ředitelem na nově otevřeném reálném gymnáziu (prvním s výlučně českým vyučovacím jazykem v tehdejší monarchii). Byl vynikajícím pedagogem, propagátorem názorného vyučování za pomoci různých učebních pomůcek (map, závěsných tabulí a statistik), psal o světových, rakouských a slovanských dějinách, o reformách středních škol v Rakousku. Byl též autorem řady jazykovědných učebnic (r. 1861 vyšel ve Vídni Křížkův *Latinsko-němačko-hervatski rečnik za dolnje gimnazije*, téhož roku v Praze podle něho sestavený *Latinsko-česko-německý slovník pro nižší gymnasia*), učebnic dějepisu a čítanek (r. 1864 vydal v Táboře u A. J. Landfrase *Čítanku česko-německou pro nejnižší třídy středních škol*). Profesory povzbuzoval k samostatné vědecké a badatelské práci a svým slovanstvím a vlastenectvím ovlivnil mnoho svých studentů (např. spisovatele Josefa Holečka, historika a literáta Jana H. Máchala, básníka a novináře Ladislava Quise). Jako politik výrazně zasáhl do života města Tábora: za Tábor byl v letech 1867–1869 poslancem Českého zemského sněmu, byl prvním předsedou místního Klubu přátel věd a umění (r. 1875), navrhl zřízení městského muzea, které bylo otevřeno r. 1884 atd.

Osobní knihovnu Václava Křížka (nebo její část) a jeho osobní pozůstalost koupil Edvard Jelínek zjevně po majitelově smrti;³⁷ Křížkova knihovna i pozůstalost pak přešly spolu s Jelínkovým odkazem do Národního muzea. Literární pozůstalost byla předána (jako většina osobních pozůstalostí) Literárnímu památníku PNP³⁸ a Křížkovy knihy se „*rozplynuly*“ ve fondu

³¹ BARTOŠ 1926–1927, č. 177 (KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, sign. V H 38).

³² Patrně rukopisné exlibris již zmíněného Jana Jelínka (podpis se liší od podpisu Josefa Jelínka, který se nachází v jiných knihách). Viz SPASYTEDLNY AUMISSL 1794.

³³ K němu viz TOMAN 1947, s. 429; OSOBNOSTI CHRUDIMSKA: <http://www.knihovna-cr.cz/osobnosti-chrudimska/jelinek-josef/>; OSN 13, s. 203.

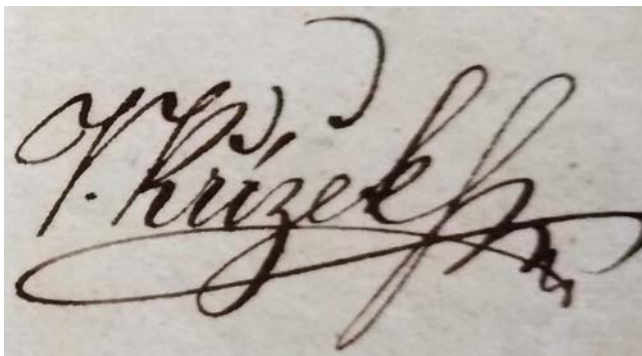
³⁴ Srov. MZK: https://aleph.mzk.cz:443/F?func=direct&doc_number=000487907&local_base=MZK03&format=999.

³⁵ KALINA 1870 (KNM, oddělení základní knihovny, sign. 67 E 399, první tisk konvolutu).

³⁶ K literární pozůstalosti V. Křížka v Literárním archivu PNP viz BADATELNA EU: <http://www.badatelna.eu/fond/3216/uvod/>. Též LA PNP 909. Srov. též PROVENIO DATABÁZE: <http://opac.nm.cz/authorities/50916>.

³⁷ V rukopisné Křížkově tzv. mluvnici ilyřtiny, kterou později vlastnil Jelínek, je na titulní straně tužkou poznámka „*Z pozůstalosti Křížkovy*“. Viz KŘÍŽEK 1850 a viz též RNM, kart. 47/1897, č. 696 a č. 2164, 1v.

³⁸ V Literárním archivu PNP je dochován pouze fragment Křížkovy pozůstalosti z let 1975–1881. Významnou část tvoří Křížkovy přednášky k dějinám a menší část pak jeho korespondence.

Obr. 5. Křížkův podpis. *Mluvnice ilirská*.

KNM. Nalezeny byly zatím jen dvě, které Křížkovi prokazatelně patřily (pojednávají o dějinách Slovanů, jejich kultuře a jazycích). První knihou je rukopis *Mluvnice ilirská*,³⁹ což je vlastně mluvnice jihoslovanského jazyka, chorvatštiny a srbštiny, psaná česky. Křížek se chorvatštinou dlouhodobě zabýval již od poloviny 19. století – v letech 1855–1860 ji spolu s dějepisem vyučoval na varaždinském gymnáziu – jeho soukromá pedagogická pomůcka vznikla zřejmě v té době. Podpis „VKřížek“ se objevuje na vícero foliích *Mluvnice*, pravidelně na začátku nových kapitol. Edvarda Jelínka, který v Chorvatsku rovněž pobýval a o jihoslovanské jazyky se zajímal (kromě polštiny a ruštiny znal též chorvatsky), nepochybně zajímala; vlastnictví Jelínkovo dokládá fialové razítko „Z knih Edvarda Jelínka“. Druhá Křížkova kniha *Anthologie jihoslovanská* z r. 1863 přes Jelínkovu knižní sbírku neputovala, Křížek ji KNM daroval přímo, a to již za svého života: v knize je vepsána dedikace „Knihovně národního českého musea Křížek“.⁴⁰ Třetím dokladem společného zájmu Křížka a Jelínka je Křížkův spis *Dějiny národů slovanských v přehledu synchronistickém* z r. 1871.⁴¹ Jedná se o pouhý zlomek Křížkovy celkem objemné knihy (jen 4 dochované listy!), vložený do knihy výstřížků nalepovaných po obou stranách folií, které jsou doplněny četnými rukopisnými poznámkami a komentáři psanými perem. Torzo patřilo pravděpodobně původně Křížkovi, možná, že bylo součástí autorského korekturního výtisku (opravy korekturního rázu rukou Křížka). Spis Edvard Jelínek určitě znal a torzo jeho tisku si zjevně vložil do svého pracovního sešitu s výstřížky a poznámkami.⁴²

Výpovědní hodnota knižních exemplářů vzhledem k dějinám knižní kultury

Integrace informací a komplexnější pohled na danou problematiku (další sběratelské zájmy bibliofilů, jejich společenské a kulturní kontakty, umělecké, vydavatelské či nakladatelské aktivity, jejich osobní pozůstalosti, vznik, vývoj či zánik

knižních sbírek v prostoru a času na jedné straně a výpovědní hodnota konkrétních knižních exemplářů na straně druhé) mohou nepochybně obohatit dosavadní poznatky o české i evropské literární historii a knižní kultuře, ať se to týká dobových bibliofilských, čtenářských úzů nebo výroby a distribuce knih. Ukázalo se, že popis exemplářových zvláštností knih jakožto jedinečných muzejních předmětů (byť někdy pracný či obtížný, zejm. u historického knižního fondu) může přinést řadu nových, nebo dokonce překvapivých informací týkajících se nejen bibliofilství, čtenářské recepce, ale také dějin knižních nakladatelství a knižního obchodu, knižních ilustrací a knižních vazeb,⁴³ které mohou inspirovat badatele k dalšímu, systematictějšímu výzkumu v celé oblasti knižní kultury a umění.

V rámci již provedeného provenienčního výzkumu jsme v osobních knižních sbírkách narazili na řadu knih obsahujících formou různých knihařských a knihkuceckých razítek či štítků údaje, jež mohou obohatit naše znalosti z dějin knižní výroby, knižního obchodu a distribuce. Podávají informace o tom, kdo knihu vázal či převazoval, kde a popř. kdy, informace, kdo, kde a kdy knihu prodával, popř. jaké další knihy nabízel.

PROVENIO databáze eviduje např. knihařské štítky Františka Řivnáče (1807–1888), pražského nakladatele a knihkupce („*Knihkupectví Fr. Řivnáče v Praze*“) spolupracujícího s Národním muzeem,⁴⁴ štítky pražského knihaře Karla Justa („*Knihařství K. Just v Praze*“), který působil v době první republiky na Komenského náměstí v Praze-Žižkově a v Národním muzeu se dochovalo velké množství jeho převazeb, plzeňského Karla Hlavatého („*Karel Hlavatý knihařství Plzeň*“), který žil v Plzni v letech 1870–1953, nebo štítky dalších pražských knihařství – „*Knihařství A. J. Cellerina v Praze*“, „*Knihařství Vilka a Karásek v Praze 461-I*“ (vazby knih Viléma Gablera) aj. Z knihařských razítek je to např. razítko „*Knihařství J. Hoffmanna v Pisku*“, které zhotovovalo mj. ozdobné vazby pro Julia Zeyera, nebo razítko knihaře Josefa Malešáka („*Josef Malešák, knihař a ozdobník PRAHA na Rybníčku č. 11-II.*“ či „*Josef Malešák, knihařství*“), který zjevně pracoval také pro Národní muzeum (vazby Bohuslava Jiruše).

Z knihkupců druhé poloviny 19. a počátku 20. století si připomeňme alespoň kolínského knihkupce **Adolfa Hoblíka (1852–1930)**, nejmladšího bratra známějšího Františka Hoblíka (1842–1926), nakladatele, tiskaře a knihkupce působícího v Kolíně a Pardubicích (firmy „*F. Hoblík a spol.*“, „*F. & V. Hoblík*“, později „*F. Hoblík*“).⁴⁵ Knihkupectví (zároveň knihařství, papírnictví) Adolfa Hoblíka v Kolíně se nacházelo na Karlově náměstí čp. 89. Bylo založeno jeho bratrem Františkem roku 1868 jako první knihkupectví ve městě a Adolf byl jeho vlastníkem od roku 1880.⁴⁶ V r. 1896 jej převzal knihkupec Josef Kaška a Adolf Hoblík zůstal

³⁹ Viz pozn. 37 (KŘÍŽEK 1850) a viz BARTOŠ 1926–1927, č. 2562 (KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, sign. IX F 32).

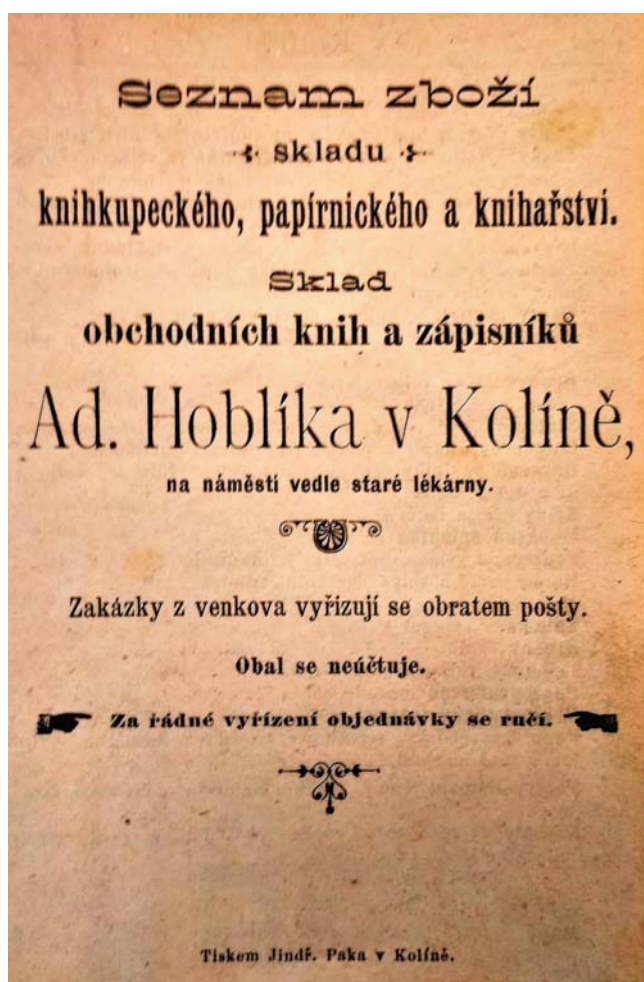
⁴⁰ KŘÍŽEK 1863. KNM, oddělení knižní kultury, fond Obrození, sign. 5 E 6.

⁴¹ KŘÍŽEK 1871. KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, sign. 63 A 5.

⁴² Tuto naši hypotézu bude nutné dalším zkoumáním buď potvrdit, nebo vyvrátit. Je však pravdou, že podobně si Jelínek rukopisně okomentovaným výstřížkem doplnil Křížkův rukopis výše zmíněné *Mluvnice*.

⁴³ V poslední době se konečně předmětem současného badatelského studia právem stává oblast nakladatelské vazby let 1870–1905, tj. z období historismu a secese – srov. URBÁNKOVÁ 2015a, URBÁNKOVÁ 2015b.

⁴⁴ V letech 1839–1847 byl společníkem knihkupectví „*Kronberger a Řivnác*“, r. 1848 si založil vlastní firmu.

Obr. 6. Hoblíkův propagační leták. Konvolut dvou tisků A. L. Landfrasa, KNM, oddělení knižní kultury, fond Obrození, sign. 8 E 67.

Kaškovým společníkem až do r. 1900, kdy Kaška převedl podnik na své jméno (vlastnil jej až do r. 1949). Knihkupectví bylo zaměřeno na prodej jak veškerého papírnického sortimentu a drobného galantního zboží, tak širokého sortimentu knih – od kalendářů, obchodních a školních knih až pod dobovou beletrii, zábavné knížky a časopisy. Fungovalo také jako knihařství a sklad. V KNM⁴⁷ se dochoval knižní exemplář obsahující dva jindřichohradecké tisky Aloisia Josefa Landfrasa: jedná se o dvě knížky lidového čtení – anonymní český překlad *Historie jednoho skrze bouřku mořskou nešťastného, ku konci však velmi bohatým učiněného Engličana jménem Bertholda* z r. 1851 a Krameriovy *Dva příběhy pro vyrazení krásného pohlaví (Opatovický poklad a Největší*

vrh) z r. 1853.⁴⁸ Tyto dva drobné tisky prodal a zjevně též dohromady svázal do laciné polokožené vazby Adolf Hoblík. Svědčí o tom nejen tištěné razítko na předním přidešti knihy a na rubu zadní předsádky – „AD. HOBLÍK KNIHKUPECTVÍ V KOLÍNĚ“, ale také do knihy vevázaný dvojlist – propagační leták Hoblíkova obchodu: *Seznam zboží skladu knihkupeckého, papírnického a knihařství. Sklad obchodních knih a zápisníků Ad. Hoblíka v Kolíně, na náměstí vedle staré lékárny.*

Dnešního zákazníka by asi zaujaly některé nabízené položky zboží: papír k balení různého druhu, zlaté, stříbrné a kovové hladké a vzorkované papíry, pružec na vymazování tužky a inkoustu,⁴⁹ vlasové, vydří, kuní a štětinové štětce, hektografický inkoust různé barvy, pravé čínské tuše, lampiony, draky a kotiliony, plesové řady, karty vykládací, domina ku hraní, špičky na doutníky, texty pro dětská divadla, plakátová věšátka, jídelní lístky, společenské hry (mj. dnes již zapomenutá hazardní hra „Kladivo a zvon“⁵⁰), ale jistě by ocenil to, že u Hoblíka může dostat nejen školní učebnice a kalendáře, modlitební knihy či obrázky svatých, ale také si objednat „veškeré tu- i cizozemské časopisy a knihy“ či koupit „básnické a jiného druhu spisy ve skvostných vazbách“, které majitel „vždy na skladě chová“. A co je navíc potěšitelné – „všechny kdekolivěk oznámené a vydané knihy a hudebniny lze dostati v týchž původních cenách“. A zájemci si na ně mohou dokonce zakoupit „nosiče knih“!

Leták je pozoruhodným dobovým dokladem druhé poloviny 19. století informujícím zákazníky o široké nabídce prodávaného zboží a nabízených služeb daného knihkupeckého krámu. Podobné propagační a reklamní letáky a seznamy nabízených knih, které ten či onen knihkupec má na skladě, nacházíme v celé řadě knížek 19. století. Bylo by jistě víc než užitečné informace v nich obsažené nějakým způsobem registrovat a evidovat; jejich vypovídací hodnota není vzhledem ke knižní kultuře daného období nijak marginální.

Závěr

Domnívám se, že v komplexním výzkumu dějin knižní kultury může výzkum knižních proveniencí a PROVENIO databáze sehrát důležitou roli. A to nejen v rámci Národního muzea. Řešitelé projektu a tvůrci této databáze měli již od počátku představu, že by mohla fungovat jako otevřený souborný virtuální zdroj informací, který bude možno doplňovat, obohacovat a korigovat nejen v Národním muzeu, ale i v jiných knihovních, muzejních či archivních institucích. PROVENIO databáze může přinést, bude-li naplňována údaji soustavně a budou-li tyto údaje o jednotlivých knižních

⁴⁵ František Hoblík začínal koncem 60. let 19. století jako knihkupec v Kolíně a společník tamní knihtiskárny a litografie Sudek a Hoblík. Roku 1872 založil společně s J. L. Bayerem knihtiskárnu v Pardubicích. Když Bayer koupil r. 1880 v Kolíně knihtiskárnu Ferdinanda Gregora, František Hoblík se osamostatnil. Řadu let působil také ve funkci pardubického starosty. Z rodiny Hoblíků je znám také prostřední z bratrů Václav Hoblík (1846–1924). Ten byl v letech 1872–1888 společníkem svého staršího bratra v pardubické tiskárně, od r. 1874 působil jako knihkupec v Poděbradech, kde také pak r. 1884 koupil knihtiskárnu Josefa Hochmanna a kde byl činný také jako nakladatel (1890–1912). Blíže k A. Hoblíkovi a dalším členům rodiny viz ZACH 2008.

⁴⁶ František kolínské knihkupectví předal svému nejmladšímu bratru Adolfovi r. 1880.

⁴⁷ KNM, oddělení knižní kultury, fond Obrození, sign. 8 E 67.

⁴⁸ Viz Hystorie 1851.

⁴⁹ Zjevně pružná guma (vyrobena z kaučuku).

⁵⁰ Německy „Glock und Hammer“. Hazardní hru kolem r. 1800 vynalezl vídeňský obchodník Heinrich Friedrich Müller (1779–1848) a jméno dostala podle obrázků, které v ní hrají jistou roli (používá se osm speciálních šestistranných kostek a 5 karet zobrazujících zvon, kladivo, zvonek a kladivo, hostinec a bílého koně). V Evropě byla velmi oblíbená, ale po druhé světové válce úplně vymizela.

exemplářích a knižních celcích pojatý ve své celistvosti a komplexnosti, řadu nových a zajímavých poznatků z oblasti dějin knižní kultury českých a evropských zemí 19. a počátku 20. století. A to ku prospěchu odborné i laické uživatelské veřejnosti.⁵¹

Prameny:

Hystorye 1851: *Hystorye gednoho skrze bauřku mořskau ne-sstastného, ku koncy ale welmi bohatým učiněného Engličana, gménem Bertholda.* W Gindřichowě Hradci: Tiskem Aloisia Josefa Landfrasa, 1851. Přívazek: KRAMERIUS, Václav Rodomil. *Opatowický Poklad a Neywětssj Wrh. Dwa přjběhy pro wyraženj krásného pohlawj.* W Gindřichowě Hradci: Tisk a sklad Aloisia Josefa Landfrasa, 1853. KNM, oddělení knižní kultury, fond Obrození, sign. 8 E 67.

JELÍNEK 1870–1897: JELÍNEK, Edvard. [Dějiny světa 454–1389]. S. l.: s. n., 1870–1897. KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, sign. 63 A 6.

JELÍNEK 1895: JELÍNEK, Edvard. *Nahodilosti. Křidové rysy.* V Praze: F. Šimáček, 1895. KNM, sign. Thomayer VII 566, sign. 84 h 97, sign. Zeyer 1740.

JELÍNEK 1904: JELÍNEK, Edvard. *Vzpomínky Edvarda Jelínka.* Z jeho literární pozůstalosti vydal Adolf ČERNÝ. V Praze: Nakladatelské družstvo Máje, 1904.

KALINA 1870: KALINA, Josef Jaroslav. *Upomínka na Jaroslava Kalinu 1870.* K vydání připravil a vydal Karel Ladislav Kalina. V Praze: K. L. Kalina, 1870. KNM, oddělení základní knihovny, sign. 67 E 399.

KŘÍŽEK 1850: KŘÍŽEK, Václav. *Mluvnice ilirská.* Kol. 1850. 63 listů. 19 × 22 cm. KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, rkp sign. IX F 32.

KŘÍŽEK 1863: KŘÍŽEK, Václav. *Anthologie jihoslovanská s předcházející krátkou srovnávací naukou o tvarech a připojeným slovníčkem k usnadnění vzájemnosti Čechů a Jihoslovánů* sestavil Václav Křížek. V Praze: Nákladem A. Storchy, 1863. KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, sign. 63 A 5.

KŘÍŽEK 1871: KŘÍŽEK, Václav. *Dějiny národů slovanských: v přehledu synchronistickém se stručným obrazem jich osvěty, literatury a umění a 30 genealogickými tabulkami panovníckých rodů slovanských.* Tábor: Karel Janský, 1871. KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, sign. 63 A 5.

SPASYTEDLNY AUMISSL 1794: *Spasytedlny Aumissl k slyssenj Msse Swate* [Modlitby, česky a německy]. 1794. 42 listů. 7,5 × 13 cm. KNM, oddělení rukopisů a starých tisků, rkp sign. V H 38.

LA PNP 656: Literární archiv Památníku národního písemnictví fond 656. Edvard Jelínek. Rukopisy vlastní. *Seznam knih zaslaných mým prostřednictvím Jagiellonské knihovně v Krakově pro oddělení české.* 12 listů.

LA PNP 909: Literární archiv Památníku národního písemnictví fond 909. Václav Křížek. Výstřižky. Václav Křížek. Nekrolog (výstřižek z pražského deníku Pokrok dne 5. června 1881, nepodepsáno).

RNM 47/1897: Archiv Národního muzea Stará registratura RNM kart. 47, 1897, č. 631, 634, 635, 696, 816, 2164.

Literatura:

BARTOŠ 1926–1927: BARTOŠ, František Michálek. *Soupis rukopisů Národního muzea v Praze. Díl I., II.* Praha: Melantrich, 1926–1927.

BERBELICKI 1959: BERBELICKI, Władysław. Dary dla Biblioteki Jagiellońskiej w l. 1868–1904. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej.* 11, 1959, nr. 1/2, styczeń-czerwiec, s. 76–77.

ČČM 1897: *Časopis Musea Království českého.* 1897, roč. 71, sv. 2, 3, 5.

EX LIBRIS... EX BIBLIOTHECA... 2015: *Ex libris... Ex bibliotheca... knižní sbírky Knihovny Národního muzea a jejich dřívější majitelé.* Kolektiv autorů. Praha: Národní muzeum, 2015.

FORST 1993: FORST, Vladimír et al. *Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce. 2/I. H–J.* Praha: Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1993.

HLAS NÁRODA 1897a: Deska na památku Edvarda Jelínka v Tatrách. *Hlas národa* 1897, č. 222, 12. 8.

HLAS NÁRODA 1897b: Odkazy zvěčnělého Edvarda Jelínka. *Hlas národa* 1897, č. 188, 9. 7. Příloha.

JAROSZEWICZ-KLEINDIENST 1968: JAROSZEWICZ-KLEINDIENST, Barbara. *W kregu polonofilskiej działalności Edwarda Jelinka.* Wrocław: Zakład narodowy imienia Ossolińskich, 1968.

JELÍNKOVÁ 2016: JELÍNKOVÁ, Jana. *Josef Svátek (1835–1897) a jeho knihovna.* Praha 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta.

KAŠPAROVÁ 2016: KAŠPAROVÁ, Jaroslava. *Knihy Hanuše Jelínka a Boženy Jelínkové-Jiráskové v Knihovně Národního muzea v Praze. Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 61, 2016, č. 1–2, s. 43–50.

KAŠPAROVÁ – ŠÍPEK 2015: KAŠPAROVÁ, Jaroslava – ŠÍPEK, Richard. *Komu asi patřila? Knihy a jejich lidé – sběratelé i nepřátelé = Who could it have belonged to? – books and their people – collectors and enemies;* katalog k výstavě pořádané Knihovnou Národního muzea v Českém muzeu hudby, 3. 12. 2015 – 6. 3. 2016. Praha: Národní muzeum, 2015.

MĚŘIČKA 2016: MĚŘIČKA, Matěj. *Knihovna Viléma Gablera a Alexandr Veliký. Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 61, 2016, č. 1–2, s. 73–76.

MRKVOVÁ 2014: MRKVOVÁ, Jana. *K osobní knihovně právníka, básníka a překladatele Antonína Pikharta. Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie* 59, 2014, č. 3–4, s. 25–30.

NEJEDLÝ 1903: NEJEDLÝ, Zdeněk. *Dějiny města Litomyšle a okolí. Díl 1. Dějiny kláštera a biskupství Litomyšlského (do r. 1421).* Litomyšl: Osada města a okresu Litomyšlského, 1903.

OSN 13: *Ottův slovník naučný. Třináctý díl.* Praha: J. Otto, 1898.

⁵¹ Na zmíněný projekt PROVENIO 2012–2015 navazuje v letech 2018–2022 badatelský výzkum v rámci řešitelského programu NAKI II (KNM v úzké řešitelské součinnosti s Národním památkovým ústavem a Národní knihovnou ČR) – *Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách* Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 č. DG18P02OVV009.

ROČEK 1926: ROČEK, Jan. *Dějiny města Hrochova Týnce*. Hrochův Týnec: Osvětová komise, 1926.

TOMAN 1947: TOMAN, Prokop (ed.). *Nový slovník česko-slovenských výtvarných umělců. Sv. 1. A–K*. Praha: Tvar, 1947.

URBÁNKOVÁ 2015a: URBÁNKOVÁ, Lucie. Nakladatelé, umělci a styly Nakladatelské vazby jako předmět uměleckohistorického zájmu? *Opuscula historiae artium* 64, 2015, č. 1, s. 71–81.

URBÁNKOVÁ 2015b: URBÁNKOVÁ, Lucie. Česká nakladatelská vazba přelomu 19. a 20. století a otázka vzniku takzvané krásné knihy na příkladech produkce velkých pražských nakladatelství. In: NOVÁ, Magdaléna – OPATRŇNÁ, Marie (edd.). *Vidět – Slyšet – Číst – Rozumět. Understand – Read – Hear – See. Sborník příspěvků mezinárodní konference studentů doktorských studijních programů*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2015, s. 235–242.

ZLATÁ PRAHA 1896–1897: Edvard Jelínek. *Zlatá Praha* 14, 1896–1897, č. 19, s. 226.

Elektronické zdroje:

BADATELNA EU: *Badatelna EU*. Paměťové instituce online [online]. Portál archivních fondů a sbírek České republiky [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://badatelna.eu/>.

BIBLIOTEKA JAGIELLOŇSKA: *Biblioteka Jagiellońska* [online]. Katalog Podstawowy (tzw. Stary) druków wydanych od czasów Gutenberga do 1949 roku włącznie [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://pka.bj.uj.edu.pl/PKA/index.php>.

HROCHŮV TÝNEC: *Hrochův Týnec* [online]. Historie. Kroniky. *Josef Bekera – Minulost města Hrochova Týnce* [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.hrochuvtynec.cz/mesto-a-okoli/historie/>.

MZK: *Moravská zemská knihovna*. On-line katalogy [online]. Souborný katalog jihomoravských historických sbírek [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: http://aleph.mzk.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=mzk03.

OSOBNOSTI CHRUDIMSKAa: *Městská knihovna Chrudim* [online]. Osobnosti Chrudimska. František Jelínek [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.knihovna-cr.cz/osobnosti-chrudimska/jelinek-frantisek>.

OSOBNOSTI CHRUDIMSKAb: *Městská knihovna Chrudim* [online]. Osobnosti Chrudimska. Josef Jelínek [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.knihovna-cr.cz/osobnosti-chrudimska/jelinek-josef>.

OSOBNOSTI REGIONU.CZ: *Osobnosti Regionu.cz 2.0* [online]. František Jelínek [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.osobnostiregionu.cz/component/osobnosti/2001>.

PROVENIO DATABÁZE: *PROVENIO. Databáze vlastníků historických a moderních knižních sbírek a provenienčních záznamů v knihách. Knihovna Národního muzea* [online]. Knihovna Národního muzea [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.provenio.net/index.php/cz/>.

ZACH 2008: ZACH, Aleš. *Slovník českých nakladatelství* [online]. 2008. [cit. 28. 2. 2018]. Dostupné z: <http://www.slovník-nakladatelstvi.cz/osobnosti/adolf-hoblik.html>.

PhDr. Jaroslava Kašparová, Ph.D.

Knihovna Národního muzea

emeritní pracovnice oddělení rukopisů a starých tisků

Václavské náměstí 68, 115 79 Praha 1